

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра германської філології та перекладу

Проректор із науково-педагогічної
роботи Михальченко Н.В.

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАД

Ступінь «бакалавра»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 - Германські мови та літератури (переклад включно),

перша - англійська

ОПІ «Переклад»

2024 – 2025 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського

Розробник: Єфименко Тетяна Миколаївна, к.філ.н., доцент кафедри германської
філології.

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології.
Протокол від «27» серпня 2024 року № 17

Завідувач кафедри германської філології

(Мироненко Т.П.)

«27» серпня 2024 р.

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Термінологія і переклад» розглянуто базові теоретичні положення про особливості перекладу термінології з української мови на англійську та з англійської на українську; визначено особливості формування мовної особистості сучасного студента; проаналізовано нормативно-правову базу підготовки майбутніх перекладачів англійської мови (освітньо-професійна програма, вимоги до укладання навчальної та робочої навчальної програм); досліджено розвиток перекладацької компетенції та загальних умінь спілкування; формування впевненості щодо використання мови як засобу комунікації та перекладу; формування початкових практичних навичок обробки тексту у процесі перекладу з української мови на англійську; активізація вживання специфічних мовних елементів у перекладі з української на англійську мову (підходи до навчання мови, закономірності, принципи, методи, прийоми та засоби навчання); окреслено ефективність застосування інформаційно-комунікаційного комплексу; схарактеризовано систему аудиторних занять у ЗВО (лекція, практичне, семінарське, лабораторне заняття), технологію організації самостійної роботи студентів та практичної підготовки (види практик у ЗВО, компоненти виробничої практики); розкрито особливості змішаного навчання і роль дистанційного в його системі; інформаційно-освітні ресурси дистанційного навчання; з'ясовано види навчально-, навчально-дослідницької, науково-дослідницької роботи (навчально-дослідницька робота, науково-дослідницька робота, науково-організаційні заходи) майбутнього філолога; складники його науково-комунікативної компетентності.

Ключові слова: термінологія, термін, переклад, технологія навчання, аудиторні заняття, позааудиторна робота, змішане навчання, дистанційне навчання, науково-дослідницька робота.

Summary

In the process of studying the discipline "Terminology and Translation" the basic theoretical provisions on the peculiarities of the translation of terminology from Ukrainian into English and from English into Ukrainian are considered; features of formation of the language personality of the modern student are defined; the normative-legal base of preparation of future translators of English is analyzed (educational-professional program, requirements to conclusion of educational and working educational programs); the development of translation competence and general communication skills is studied; building confidence in the use of language as a means of communication and translation; formation of initial practical skills of word processing in the process of translation from Ukrainian into English; intensification of the use of specific language elements in the translation from Ukrainian into English (approaches to language learning, patterns, principles, methods, techniques and teaching aids); the system of classroom classes in higher educational institutions (lectures, practical, seminar, laboratory classes), the technology of organization of independent work of students and practical training (types of practices in higher educational institutions, components of industrial practice) are characterized; features of blended learning and the role of distance learning in its system are revealed; information and educational resources of distance learning; the types of educational, teaching-research, research work (educational-research work, research work, scientific-organizational measures) of the future philologist are clarified; components of his scientific and communicative competence.

Key words: terminology, term, translation, learning technology, classroom classes, extracurricular work, blended learning, distance learning, research work.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Напрямок підготовки 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – дослідження за однією із тем	Спеціальність (професійне спрямування): 035 Філологія.	Рік підготовки:	
		4-й	
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: бакалавр	Лекції	
		12	
		Практичні, семінарські	
		18	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
60			
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (47% / 53 %).

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Напрямок підготовки 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – дослідження за однією із тем	Спеціальність (професійне спрямування): 035 Філологія.	<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	
Загальна кількість годин 90		<i>Семестр</i>	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: бакалавр	<i>Лекції</i>	
		2	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		8	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		80	
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: розширити та поглибити знання студентів-бакалаврів із актуальних питань термінології та перекладу.

Теоретичний курс «Термінологія та переклад» удосконалює знання англійської мови та має за мету детальне ознайомлення студентів з базовими теоретичними положеннями про особливості перекладу термінології з української мови на англійську та з англійської на українську. Теоретичний курс також має за мету розвиток перекладацької компетенції та загальних умінь спілкування; формування впевненості щодо використання мови як засобу комунікації та перекладу; формування початкових практичних навичок обробки тексту у процесі перекладу з української мови на англійську; активізація вживання специфічних мовних елементів у перекладі з української на англійську мову; розвиток здатності до самостійного пошуку та засвоєння нового матеріалу.

Завдання курсу: розвиток у студентів умінь користуватися термінологічним понятійним апаратом і категоріями даної дисципліни; навчання методам дослідження всього комплексу різнорівневих ресурсів і методам поглибленого аналізу й інтерпретації мовних творів і текстів різної функціонально-стильової і жанрової приналежності з урахуванням особливостей комунікативного акту його прагматичних і структурно-композиційних характеристик, когнітивних, культурологічних та інших чинників української та англійської мов; формування у студентів умінь працювати з науковою літературою, аналітично осмислювати і узагальнювати теоретичні положення, навичок самостійного наукового пошуку і адекватного викладу його результатів; вироблення у студентів навичок наукового підходу до роботи над текстом; умінь знаходити у тексті основну інформацію і викладати її у відношенні з принципами певної моделі (функціонального стилю, жанру) письмової і усної комунікації; розвивати творче мислення при виборі способів перекладу, а також при виконанні практичних завдань у спеціальних навчальних ситуаціях, які вимагають професійної компетенції перекладача; формування у студентів умінь продукувати мовні твори рідною та іноземною мовами, намагаючись досягти найбільшої відповідності форми і змісту, логічної чіткості і точного лексико-стилістичного оформлення як на рівні висловлення, так і на рівні цілого тексту (з точки зору ефективного і доречного вживання стилістичних ресурсів мови).

Передумови для вивчення дисципліни: Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: Послідовний переклад, Практичний курс першої іноземної мови, Практика перекладу з основної мови.

Навчальна дисципліна складається з 3-ох кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

II. Фахові:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах

Тема 1. Роль термінів в утворенні зв'язності науково-технічних текстів

Тема 2. Термінологічна лексика як складова частина науково-технічних текстів

Тема 3. Групи термінів у науково-технічних текстах

Тема 4. Особливості перекладу термінології в технічних текстах

Тема 5. Особливості перекладу термінології в наукових текстах

Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах

Тема 1. Термінологія суспільно-політичного життя

Тема 2. Положення теорії сучасного політичного медіадискурсу

Тема 3. Переклад термінології в сучасних суспільно-політичних текстах

Тема 4. Переклад сучасних суспільно-політичних текстів англійської мови

Тема 5. Переклад термінології в політичних текстах

Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці

Тема 1. Місце наукової дисципліни «Економічна журналістика» у системі наук

Тема 2. Економічна журналістика і переклад

Тема 3. Термінологія економічної журналістики

Тема 4. Переклад термінологічного складу лексики в економічній журналістиці.

Переклад термінології в сучасній економічній журналістиці

4. Структура навчальної дисципліни денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах						
Тема 1. Роль термінів в утворенні зв'язності науково-технічних текстів	8	1				5
Тема 2. Термінологічна лексика як складова частина науково-технічних текстів	4	2				3
Тема 3. Групи термінів у науково-технічних текстах	9		2			3
Тема 4. Особливості перекладу термінології в технічних текстах	4		2			3
Тема 5. Особливості перекладу термінології в наукових текстах	4		2			3
Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах						
Тема 1. Термінологія суспільно-політичного життя	8	1				5
Тема 2. Положення теорії сучасного політичного медіадискурсу	11	2				3
Тема 3. Переклад термінології в сучасних суспільно-політичних текстах	4		2			3
Тема 4. Переклад сучасних суспільно-політичних текстів англійської мови	4		2			3
Тема 5. Переклад термінології в політичних текстах	3		2			3
Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці						
Тема 1. Місце наукової дисципліни «Економічна журналістика» у системі наук	12	2				3
Тема 2. Економічна журналістика і переклад	10	2				7
Тема 3. Термінологія економічної	3	2	2			6

журналістики					
Тема 4. Переклад термінологічного складу лексики в економічній журналістиці. Переклад термінології в сучасній економічній журналістиці	6		4		10
Усього годин:	90	12	18		60

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах						
Тема 1. Роль термінів в утворенні зв'язності науково-технічних текстів	8	1				5
Тема 2. Термінологічна лексика як складова частина науково-технічних текстів	4	2				3
Тема 3. Групи термінів у науково-технічних текстах	9		2			3
Тема 4. Особливості перекладу термінології в технічних текстах	4		2			3
Тема 5. Особливості перекладу термінології в наукових текстах	4		2			3
Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах						
Тема 1. Термінологія суспільно-політичного життя	8	1				5
Тема 2. Положення теорії сучасного політичного медіадискурсу	11	2				3
Тема 3. Переклад термінології в сучасних суспільно-політичних текстах	4		2			3
Тема 4. Переклад сучасних суспільно-політичних текстів англійської мови	4		2			3
Тема 5. Переклад термінології в політичних текстах	3		2			3
Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці						
Тема 1. Місце наукової дисципліни «Економічна журналістика» у системі наук	12	2				3
Тема 2. Економічна журналістика і переклад	10	2				7
Тема 3. Термінологія економічної журналістики	3	2	2			6
Тема 4. Переклад термінологічного складу лексики в економічній журналістиці. Переклад термінології в сучасній економічній журналістиці	6		4			10
Усього годин:	90	2	8			80

**5. Теми практичних занять
денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах	
1.	Особливості перекладу науково-технічних текстів	2
2.	Термінологічна лексика як складова частина науково-технічних текстів	2
3.	Групи термінів у науково-технічних текстах	2
4.	Особливості перекладу термінології в технічних текстах	2
5.	Особливості перекладу термінології в наукових текстах	2
	Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах	
6.	Термінологія суспільно-політичного життя	2
7.	Положення теорії сучасного політичного медіадискурсу	2
8.	Переклад термінології в сучасних суспільно-політичних текстах	2
9.	Переклад сучасних суспільно-політичних текстів англійської мови	2
10.	Переклад термінології в політичних текстах	2
	Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці	
11.	Місце наукової дисципліни «Економічна журналістика» у системі наук	2
12.	Економічна журналістика і переклад	2
13.	Термінологія економічної журналістики	2
14.	Переклад термінологічного складу лексики в економічній журналістиці	2
15.	Переклад термінології в сучасній економічній журналістиці	2
	Разом:	30

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах	
1.	Особливості перекладу науково-технічних текстів	
2.	Термінологічна лексика як складова частина науково-технічних текстів	2
3.	Групи термінів у науково-технічних текстах	
4.	Особливості перекладу термінології в технічних текстах	
5.	Особливості перекладу термінології в наукових текстах	2
	Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах	
6.	Термінологія суспільно-політичного життя	
7.	Положення теорії сучасного політичного медіадискурсу	2
8.	Переклад термінології в сучасних суспільно-політичних текстах	
9.	Переклад сучасних суспільно-політичних текстів англійської мови	
10.	Переклад термінології в політичних текстах	2

	Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці	
11.	Місце наукової дисципліни «Економічна журналістика» у системі наук	
12.	Економічна журналістика і переклад	
13.	Термінологія економічної журналістики	2
14.	Переклад термінологічного складу лексики в економічній журналістиці	
15.	Переклад термінології в сучасній економічній журналістиці	
	Разом:	10

6. Самостійна робота
денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах	
1.	Екстралінгвістичні особливості науково-технічних текстів. Жанри та класифікація. Характеристики науково-технічних текстів	16
	Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах	
2.	Поняття, види та загальна методика вивчення суспільно-політичних текстів. Екстралінгвістичні особливості суспільно-політичних текстів	21
	Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці	
3.	Місце економічної тематики у журналістиці. Джерела економічної інформації. Екстралінгвістичні особливості економічної журналістики	23
	Разом:	60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Особливості перекладу термінів у науково-технічних текстах	
1.	Екстралінгвістичні особливості науково-технічних текстів. Жанри та класифікація. Характеристики науково-технічних текстів	36
	Кредит 2. Особливості перекладу термінів у суспільно-політичних текстах	
2.	Поняття, види та загальна методика вивчення суспільно-політичних текстів. Екстралінгвістичні особливості суспільно-політичних текстів	22
	Кредит 3. Особливості перекладу термінів в економічній журналістиці	
3.	Місце економічної тематики у журналістиці. Джерела економічної інформації. Екстралінгвістичні особливості економічної журналістики	22
	Разом:	80

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

У процесі вивчення дисципліни «Термінологія і переклад» передбачено індивідуальне виконання навчально-дослідного завдання за однією із тем самостійної роботи. Особливий акцент зроблено на екстралінгвістичні особливості текстів.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЕКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за умови, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу..

Студенту виставляється дуже добре, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу. У ході відповіді наявні незначні мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється добре, відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи..

Студенту виставляється достатньо, якщо відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання

термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється задовільно, якщо він бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, проте, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредита), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота			КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	40*3=120	300
60	60	60		

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Під час вивчення курсу застосовуються такі методи навчання, як лекція-діалог, розв'язування перекладацьких задач або творчих завдань під час самостійної роботи або у процесі підготовки до практичних завдань, складання графічних схем для узагальнення теоретичного матеріалу.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Ребрій О.В. Міжнародні організації. Посібник для студентів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та фах "Переклад"). – Вінниця: Поділля-2000, 2005. – 332с.
2. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Ребрій О.В., Ліпко І.П., Ярошук І.П. Переклад англійської мови громадсько-політичної літератури. Система державного управління США. Посібник для студентів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та фах "Переклад"). – Вінниця: Нова книга, 2006. – 400 с.

Допоміжна

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін)/ Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Вид-во „Економічна думка” ТАНГ, 2003 р. – 60 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес// Навчальна програма. – Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004. – 18с.
3. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ Політехніка, 2003. – 200с.
4. Матеріали науково-практичного семінару „Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Булонської декларації”. – Львів, 21-23 листопада 2003. – Львів: Львівська політехніка. – 111с.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За редакцією В.Г. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – 147с.